

Målnummer:	T302-86	Avdelning:
Domsnummer:	DT54-87	
Avgörandedatum:	1987-12-29	
Rubrik:	Fråga huruvida reseförsäkring förnyats enligt 14 § konsumentförsäkringslagen.	
Lagrum:	14 § konsumentförsäkringslagen (1980:38)	
Rättsfall:		

REFERAT

C-O.O. tecknade d 15 dec 1981 inför en resa till USA en reseförsäkring för tre månader hos Försäkringsbolaget Allmänna Brand, ömsesidigt av 1842 - numera med firma Wasa Göta Sakförsäkring, ömsesidigt - vid bolagets kontor i Visby.

Den 17 mars 1982 blev C-O.O. påkörd på en gata i Phoenix, Arizona. Han blev mycket svårt skadad och fick främst en hjärnskada som gör att han är helförlamad i ena sidan av kroppen och har mycket obetydlig rörelseförmåga i andra sidans arm och hand. Han låg länge på ett sjukhus i Phoenix men fördes sedan genom Gotlands kommuns försorg hem till lasarettet i Visby.

C-O.O. väckte talan mot försäkringsbolaget vid Gotlands TR och yrkade att TR:n skulle

1. fastställa att den reseförsäkring som C-O.O. tecknat d 15 dec 1981 med Allmänna Brand jämlikt 25 § konsumentförsäkringslagen inte upphört att gälla utan omfattade den skada som drabbat honom d 17 mars 1982.
2. fastställa att, om den försäkring som C-O.O. tecknat d 15 dec 1981 upphört att gälla, så hade han genom sin mor K.O. tecknat en ny försäkring d 16 mars 1982 med omedelbar giltighet.
3. fastställa att, om försäkringsskydd för C-O.O. inte förelåg d 17 mars 1982, olyckshändelsen den dagen hade sådant samband med en skada C-O.O. erhållit i febr samma år i samband med att han blivit rånad att försäkringen på grund av detta skulle omfatta även den senare skadan.

Till utveckling av sin talan under 1 anförde C-O.O.: Han skulle åka till USA för att eventuellt utbilda sig till helikopterförare Den 15 dec 1981 besökte han Allmänna Brands Visbykontor och tecknade en reseförsäkring med försäkrings tjänstemannen O.N. som han kände sedan tidigare. C-O.O. var inte säker på om han skulle få arbetstillstånd i USA och hur länge han skulle stanna. De diskuterade därför om försäkringen skulle tagas på tre eller sex månader. De bestämde att försäkringen skulle gälla tre månader och att den skulle förlängas om C-O.O. inte hörde av sig före försäkringstidens utgång. I så fall skulle ett inbetalningskort skickas till C-O.O:s syster G.B. som skulle betala premien.- C-O.O. gör gällande att försäkringen har förnyats enligt konsumentförsäkringslagen.

Försäkringsbolaget bestred C-O.O:s talan och anförde bl a: C-O.O. besökte O.N. hos Allmänna Brand d 14 dec 1981 och tecknade en reseförsäkring som skulle gälla från d 15 dec 1981. C-O.O. skulle utbilda sig till flygare och försäkringstidens längd berodde på om han antogs eller inte. Om han inte antogs skulle han stanna högst tre månader. Man avtalade att C-O.O. skulle anmäla till försäkringsbolaget före d 14 mars 1982 om han ville ha försäkringen förlängd. - Allmänna Brand bestrider att reseförsäkringen var gällande vid tidpunkten för trafikolyckan. Reseförsäkring omfattas i och för sig av konsumentförsäkringslagen Bestämmelserna om förnyelse av försäkring gäller emellertid inte reseförsäkring som tas för visst ändamål. C-O.O. har inte begärt någon förnyelse av reseförsäkringen, vilket han skulle göra om försäkringen

skulle förnyas.

Vid TR:n åberopade C-O.O. som muntlig bevisning bl a förhör under sanningsförsäkran med sig själv samt vittnesförhör med sina föräldrar K.O. och X-X.X., med G.B. och med J.D.. Båda parter åberopade vittnesförhör med O.N..

Enligt K.O. och X-X.X. hade O.N., sedan de kontaktat honom med anledning av olyckan d 17 mars, sagt att C-O.O. hade tecknat en reseförsäkring på tre månader som skulle förnyas om han inte hörde av sig. Enligt G.B. hade C-O.O. innan han reste till USA berättat för henne att han hade varit hos ett försäkringsbolag och tagit en reseförsäkring. Han hade bett henne att betala en eventuell premie. J.D. uppgav att han skötte C-O.O:s affärer, att han hade haft kontakt med C-O.O. nästan varje dag före resan och att C-O.O. hade berättat att han tagit en "rullande" reseförsäkring som skulle täcka hans vistelse i "Staterna".

O.N. uppgav bl a: Han är distriktschef för Allmänna Brand i Visby. C-O.O. kom upp till honom på kontoret. De kände varandra sedan tidigare och har vuxit upp som grannar. De talade om en Amerikaresa som C-O.O. skulle göra. Det var osäkert hur länge C-O.O. skulle stanna i USA och det var bl a tal om flygarutbildning. O.N. redogjorde för de olika alternativen som fanns för en reseförsäkring. Han föreslog att C-O.O. skulle ta en försäkring på längre tid och få pengar tillbaka om han kom hem tidigare. C-O.O. tyckte att det alternativet var för dyrt. C-O.O. talade om att systemen hade pengar för hans räkning och att han kunde teckna en ny försäkring när den gamla gick ut. O.N. sade till C-O.O. att kontakta honom eller systemen om en ny försäkring behövdes. O.N. hade svårt att själv bevaka det. Det finns bara tidsbegränsade reseförsäkringar och han har aldrig bevakat förlängning av någon reseförsäkring. Den 19 mars 1982 ringde K.O. hem till honom och berättade om olyckan. O.N. "upplevde det som en jobbig situation" eftersom han visste att försäkringen gått ut.

TR:n (rådmannen Erfors, assessorn Agartz och tingsfiskalen Nilsson) anförde i dom d 17 maj 1985:

Domskäl. TR:n gör följande bedömning.

C-O.O. har tecknat en reseförsäkring för tiden d 15 dec 1981-d 15 mars 1982 med Allmänna Brand genom bolagets distriktschef i Visby, O.N..

Enligt 14 § konsumentförsäkringslagen förnyas en försäkring om den inte sagts upp att upphöra vid försäkringstidens utgång såvida det inte framgår av avtalet eller omständigheterna att försäkringen inte skall förnyas. - I specialmotiveringen till förslaget till konsumentförsäkringslag (prop 1979/80:9) anføres. "Även om det normala är att de försäkringar som omfattas av lagen regelbundet förnyas, finns det dock fall där avsikten är att försäkringen skall gälla endast under en begränsad tid och alltså inte skall förnyas. Så är vanligen fallet i fråga om reseförsäkringar.- Om parternas avsikt är att försäkringen inte skall förnyas är det naturligtvis bäst om de uttryckligen avtalar om detta. Ibland kan det emellertid även framgå av omständigheterna att automatisk förnyelse inte skall komma i fråga. Ett typiskt exempel är att en reseförsäkring tecknas för en viss resa." - Även om den tid C-O.O. skulle vistas i USA inte var bestämd från början rörde det sig om en viss resa under en i försäkringssammanhang relativt kort tid. Det är därför fråga om en sådan reseförsäkring för vilken det normalt anses framgå av omständigheterna att automatisk förnyelse inte skall ske. C-O.O. som påstår att avtal träffats om att en reseförsäkring som tagits för en viss resa skall förnyas automatiskt bör ha bevis bördan för detta. C-O.O. har inte förmått visa att avtal träffats om automatisk förnyelse av försäkringen.

TR:n behandlade härefter C-O.O:s yrkanden under 2 och 3. TR:n fann inte visat vare sig att någon ny försäkring tecknats som gällde vid olyckstillfället eller att C-O.O. hade utsatts för rån med åtföljande skador. I sitt domslut anförde TR:n: Käromålet lämnas utan bifall.

C-O.O. fullföljde talan i Svea HovR och yrkade bifall till käromålet.

Försäkringsbolaget bestred ändring.

HovR:n (hovrättslagmannen Hylander, hovrättsråden Elner och Sundström, referent, samt adj led Stawström) meddelade dom d 6 maj 1986. I domskälen

antecknade HovR:n inledningsvis att nya förhör hade hållits med de i TR:n hörda personerna att dessa därvid hade berättat i huvudsaklig överensstämmelse med vad de gjort vid TR:n samt att G.B. hade tillagt att C-O.O. sagt till henne att han hade gjort upp med försäkringsbolaget att bolaget skulle skicka en avi till henne om han inte hade hört av sig.

Härefter anförde HovR:n i domskälen: Enligt 14 § konsumentförsäkringslagen förnyas en reseförsäkring om den inte sagts upp att upphöra vid försäkringstidens utgång, såvida det inte framgår av avtalet eller omständigheterna att försäkringen inte skall förnyas. Lagstiftaren har med andra ord utgått från att försäkringstagaren normalt vill ha ett kontinuerligt försäkringsskydd, varför försäkringens förnyelse inte gjorts direkt beroende av att premiebetalning skett. Det finns dock fall där avsikten är att försäkringen skall gälla endast under en begränsad tid och alltså inte skall förnyas. Så är vanligen fallet i fråga om reseförsäkringar. Om parternas avsikt är att försäkringen inte skall förnyas är det naturligtvis bäst att de uttryckligen avtalar om detta. Ibland kan det emellertid även framgå av omständigheterna att en automatisk förnyelse inte skall komma i fråga. Ett typiskt exempel är enligt prop 1979/80:9 s 119 att en reseförsäkring tecknats för en viss resa.

C-O.O. har gjort gällande att med uttrycket "en viss resa" skall förstås en i fråga om avrese- och hemkomstdatum samt resmål preciserad resa. Vad gäller en sådan resa skulle försäkringen alltså upphöra vid försäkringstidens utgång. Beträffande försäkring för andra resor skulle enligt C-O.O. reglerna om förnyelse av försäkring i 14-17 §§ konsumentförsäkringslagen vara tillämpliga. Eftersom C-O.O. ostridigt inte visste hur länge han skulle stanna i USA och var han skulle vistas där, skulle sålunda reseförsäkringen i enlighet med hans förstahandsyrkande ha förnyats och bolaget vara skyldigt att täcka uppkommen skada.

HovR:n anser emellertid att uttrycket "en viss resa" inte rimligen kan ges denna begränsade innebörd. Detta skulle nämligen innebära att försäkringsbolagen ålades en långtgående undersökningsplikt i fråga om försäkringstagarens resplaner för att utröna, om försäkringen faktiskt skall upphöra att gälla vid försäkringstidens utgång. Alternativt skulle försäkringsbolagen vid utebliven premiebetalning få vidtaga åtgärder enligt 25 § konsumentförsäkringslagen. Aviseringar m m skulle därvid med säkerhet nå endast den försäkringstagare som kommit hem från sin resa och alltså inte längre har intresse av att förnya försäkringen. Den försäkringstagare, som alltså befinner sig på resande fot och således får antas ha behov av försäkringen, skulle däremot inte kunna nås av meddelanden från bolaget.

Mot bakgrund av vad som nyss anförts anser HovR:n att med uttrycket "en viss resa" bör förstås en förestående resa oavsett om dess längd och mål är obestämda, till skillnad från en framtida till tidpunkten ännu ej bestämd resa, för vilken en reseförsäkring knappast tecknas. Att C-O.O:s resplaner i denna mening varit obestämda föranleder alltså enligt HovR:ns uppfattning inte att försäkringen automatiskt skall anses ha förnyats efter försäkrings tidens utgång. C-O.O. har inte heller mot O.N:s vittnesmål förmått visa att han före resan träffat avtal med bolaget om förnyelse av försäkringen. Hans förstahandsyrkande skall alltså ogillas.

På de skäl TR:n anfört kan inte heller C-O.O:s andra- och tredjehandsyrkanden bifallas.

Domslut. HovR:n fastställer TR:ns domslut.

C-O.O. (ombud advokaten I.D.) sökte revision och yrkade bifall till käromålet.

Försäkringsbolaget (ombud advokaten S.N.) bestred ändring.

HD meddelade prövningstillstånd dels såvitt C-O.O:s talan grundades på påståendet att försäkringen jämlikt 25 § konsumentförsäkringslagen inte upphört att gälla dels beträffande rättegångskostnaderna. Beträffande målet i övrigt fann HD ej skäl att meddela prövningstillstånd

Yttranden i målet avgavs av försäkringsinspektionen och av konsumentverket samt, gemensamt, av Svenska Försäkringsbolags Riksförbund och försäkringsbolaget Folksam. I yttrandena anfördes bl a följande.

Försäkringsinspektionen (generaldirektören G., byråchefen W. och avdelningsdirektören B., föredragande): När det gäller prövningen av frågor som rör tillämpningen av konsumentförsäkringslagen finns det anledning att först erinra om att ett huvudsyfte med lagen var att konsumenternas ställning i förhållande till försäkringsbolagen skulle stärkas. En grundtanke bakom lagen är att en konsument skall kunna tillförsäkras ett tillfredsställande försäkringsskydd och också kunna ha kvar detta även om han gör sig skyldig till förbiseende, misstag eller smärre försummelser. Bestämmelserna i 14 § med dess huvudregel om automatisk förnyelse av en försäkring är ett viktigt inslag i det skydd som genom lagen ges åt konsumenten.

Vad därefter gäller den i det aktuella målet uppkomna frågan om C-O.O:s reseförsäkring automatiskt förnyats framstår som klart att hans avsikt har varit att få ett försäkringsskydd för hela USA-resan och att han och bolagets försäljare diskuterat formerna för hur en eventuell förlängning av försäkringen skulle ske, även om meningarna går i sär ifråga om vad som blev resultatet härav. Avtalet bör bedömas med hänsyn till dessa omständigheter. Mot denna bakgrund kan knappast sägas - som anges i 14 § 2 st konsumentförsäkringslagen - att av avtalet eller omständigheterna framgår att försäkringen inte skulle förnyas. Slutsatsen blir således att reseförsäkringen får anses ha förnyats d 15 mars 1982 och att den därmed kan omfatta den skada som C-O.O. drabbades av d 17 mars 1982.

Byråchefen Fernlund anförde skiljaktig mening enligt följande: Enligt min mening är den reseförsäkring som C-O.O. tecknat av den art som avses i 14 § 2 st konsumentförsäkringslagen om han inte kan visa att han före resan träffat avtal med bolaget om förnyelse av försäkringen. Som HovR:n funnit har han inte förmått visa detta. Slutsatsen blir att försäkringen hade upphört att gälla innan skadan inträffade d 17 mars 1982.

Konsumentverket: HovR:ns dom - liksom TR:ns - bygger väsentligen på de motivuttalanden där reseförsäkringar nämns. Domstolarna tycks av dessa uttalanden ha dragit den slutsatsen att reseförsäkring kategoriskt är av sådant slag att någon automatisk förnyelse inte kommer i fråga.

En sådan slutsats är enligt konsumentverkets mening ohållbar och skulle leda till en tillämpning som är oförenlig med lagens syfte att ge skydd åt konsumenterna. Enligt verkets uppfattning kan exemplet reseförsäkring för viss resa inte gärna syfta på något annat än den normala typen av charterresor, för vilken det är vanligt att en reseförsäkring tecknas vid beställningen. En charterresa är i normalfallet planerad att äga rum under en viss bestämd tid. Den tiden går normalt inte att förlänga, bl a som en följd av offentligrättsliga bestämmelser för charterflyg. Resenären torde normalt inte heller vara intresserad av att förlänga tiden för en charterresa. Det är mot den bakgrunden uppenbart att resenären i dessa fall inte heller har något intresse av att reseförsäkringen förnyas. Förutsättningarna för att tillämpa undantagsregeln i 14 § 2 st är därför normalt uppfyllda då det gäller reseförsäkringar vid vanliga charterresor.

Annorlunda ställer det sig med andra slags resor. Det kan vara fråga om en resa på egen hand med reguljära kommunikationer, där varken tiden för bortovaro, resättet eller resmålet är förutbestämda. I sådana fall har konsumenten ett intresse av att få en reseförsäkring som gäller tills vidare även om premien - i likhet med premien för hemförsäkring - betalas för en viss försäkringstid. När det gäller reseförsäkring i de fall som nu beskrivits kan det sålunda inte anses vara ett typiskt intresse för konsumenten att reseförsäkringen upphör utan automatisk förnyelse vid försäkringstidens slut. Huruvida 2 st skall vara tillämpligt i dessa fall måste prövas med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Presumtionen måste dock vara att huvudregeln om automatisk förnyelse skall tillämpas.

Det ligger för övrigt i försäkringsbolagets affärsintresse att försäkringen förnyas. Att bolaget även i tveksamma fall tvingas avisera konsumenten om den nya premiebetalningen trots att denne befinner sig på resa torde inte medföra några större praktiska problem. Det ligger normalt i konsumentens eget intresse att ordna med att räkningar och annan post då omhändertas av någon. Om en räkning eller avi ändå blir liggande har försäkringsbolaget möjlighet att säga upp försäkringen på grund av bristande betalning enligt 25 § konsumentförsäkringslagen och fordra premie fram till förfallodagen.

I C-O.O:s fall var det inte fråga om en tidsbestämd charterresa utan om en resa med reguljärflyg till USA för en till tiden obestämd vistelse där. Det framstår som uppenbart att C-O.O. hade ett intresse av att försäkringsskyddet skulle gälla tills vidare, även om han - för det fall han mot förmodan skulle återvända till Sverige inom tre månader - av praktiska och ekonomiska skäl till en början endast ville betala premie för denna första försäkrings tid.

Att C-O.O. betalade premie för tre månader ger inte någon grund för slutsatsen att avsikten varit att försäkringen inte skulle förnyas därefter. Huvudregeln i 14 § konsumentförsäkringslagen är ju att förnyelsen inte är knuten till premiebetalningen. Allmänna Brand tycks också ha varit medvetet om C-O.O:s planer att försöka stanna i USA en längre tid. Med hänsyn till omständigheterna kring reseförsäkringsavtalet mellan C-O.O. och Allmänna Brand borde enligt konsumentverkets uppfattning bolaget inte haft anledning att räkna med att C-O.O. önskade avstå från rätten att få försäkringen förnyad.

Svenska Försäkringsbolags Riksförbund och Folksam: Som typexempel på försäkringar som inte följer huvud regeln om automatisk förnyelse nämns genomgående i konsumentförsäkringslagens förarbeten reseförsäkringar. Att reseförsäkringar skall omfattas av undantaget från automatisk förnyelse är enligt bolagen både naturligt och rimligt. En reseförsäkring tecknas regelmässigt för en viss resa eller för en bestämd tid under vilken konsumenten räknar med att vara borta. I praktiken förutsätts det av parterna som något självklart att en reseförsäkring skall upphöra vid försäkringstidens utgång. Detta gäller inte bara vid charterresor utan även vid resor av annat slag.

Konsumenten har i allmänhet inte något intresse av ett skydd för längre tid än den för vilken försäkringen tecknats. Om en reseförsäkring skulle förnyas automatiskt, skulle konsumenten bli tvungen att säga upp försäkringen för att inte riskera att få betala för en tid under vilken han ej längre är i behov av ifrågavarande försäkringsskydd. Vill konsumenten säga upp försäkringen till försäkrings tidens utgång får han visserligen göra uppsägningen när som helst dessförinnan (16 §) och har försäkringen förnyats enligt 14 § kan konsumenten, innan han har betalt någon del av fordrad premie, säga upp försäkringen att upphöra med omedelbar verkan (20 §). Reglerna om uppsägning är alltså förmånliga för konsumenten men, om uppsägningen inte sker innan den ursprungligen tecknade försäkringen går ut, kan konsumenten få betala premie för den förnyade försäkringen (29 §). Om uppsägning inte sker från konsumentens sida, måste försäkringsbolaget kräva kunden på premie för en ny försäkringsperiod. Med nuvarande rutiner, då reseförsäkringar oftast tecknas av resebyråer för bolagens räkning, måste man räkna med att konsumenten inte nås av en sådan avisering förrän långt efter hemkomsten. Antingen aviseringen blir incitament för konsumenten att själv säga upp försäkringen eller konsumenten bara underlåter att betala och ger bolaget anledning till uppsägning (25 §), riskerar konsumenten att få betala för en period under vilken han inte har behov av något försäkringsskydd. Denna risk och omaket att behöva säga upp försäkringen måste redan från konsumentsynpunkt utgöra nackdelar som vida överstiger besväret att - i de enstaka fall det kan bli aktuellt - teckna en ny reseförsäkring för ytterligare en tid.

För försäkringsbolagen skulle en annan ordning än den nuvarande innebära stora komplikationer och med all säkerhet medföra att reseförsäkringar generellt sett blir dyrare.

I det aktuella fallet har reseförsäkringen tecknats för en bestämd tid, tre månader. Försäkringen har tecknats för en viss resa, en individuell resa som försäkringstagaren skulle företa. Lika litet som när det gäller vanliga charterresor och resor av kortare längd har parterna normalt sett något intresse av att en sådan reseförsäkring blir föremål för automatisk förnyelse. Redan det faktum att det är fråga om en tidsbestämd reseförsäkring för en viss resa utgör enligt bolagens mening en sådan omständighet av vilken det måste anses framgå att den inte skall förnyas. Detta ligger också helt i linje med uttalandena i lagens förarbeten.

Utgångspunkten är alltså att en försäkring av det ifrågavarande slaget inte förnyas. Detta utesluter naturligtvis inte att parterna i ett individuellt fall kan komma överens om att en ny reseförsäkring skall tecknas för ytterligare en tid. C-O.O. har också gjort gällande att han före avresan träffat avtal med bolaget

om förnyelse av försäkringen. Enligt vad domstolarna funnit har han emellertid inte förmått visa att ett sådant avtal har träffats. C-O.O. har alltså ålagts bevisbördan för sitt påstående. Att den part som påstår att ett avtal har ett innehåll som avviker från det normala skall ha bevis bördan för detta, är enligt bolagens mening riktigt.

När det gäller bevisvärderingen vill bolagen endast anföra att det generellt sett är mindre sannolikt att ett försäkringsbolag går med på automatisk förnyelse med hänsyn till de praktiska svårigheter som just beträffande reseförsäkringar är förenade med ett sådant arrangemang. Om en eventuell förlängning av försäkringsskyddet kommer på tal, ligger det närmare till hands för bolaget att rekommendera försäkringstagaren att han själv skall höra av sig angående en ny försäkring någon tid innan den första försäkringen löper ut. För den som stannar utomlands en längre tid ger för övrigt en reseförsäkring inte ett fullgott skydd varför bolaget sannolikt skulle rekommendera andra lösningar.

HD avgjorde målet efter föredragning.

Föredraganden, RevSkr Bergforsen, hemställde i betänkande om följandedom: Domsäl. Konsumentförsäktingslagen är - - - se HD:s dom - - - viss resa (a prop s 119).

Beträffande den i målet aktuella reseförsäkringen träffades ej något avtal om att den inte skulle förnyas vid försäkringstidens utgång. Fråga är då om det av omständigheterna framgår att försäkringen inte skulle förnyas. I målet är ostridigt att C-O.O:s resplaner var ovissa, såtillvida att han ej före avresan hade bestämt sig för viss hemresedag och att försäkrings tidens längd därför diskuterades innan den slutligen bestämdes. Vidare är klarlagt att formerna för förlängning av försäkringen diskuterades för den händelse C-O.O:s utlandsvistelse skulle vara längre tid än tre månader. Om vad som blev resultatet av denna diskussion råder delade meningar. Inget tyder emellertid på att C-O.O. velat avstå från fortsatt försäkringsskydd för det fall hans resa ej skulle vara avslutad vid den ursprungligen avtalade försäkrings tidens utgång. Omständigheterna i övrigt kan ej heller anses ge vid handen att försäkringen inte skulle förnyas.

På grund av det anförda finner HD att den aktuella reseförsäkringen ej är att hänföra till undantagsregeln i 14 § 2 st konsumentförsäkringslagen. Försäkringen har följaktligen automatiskt förnyats vid den ursprungligen avtalade försäkringstidens utgång och omfattar således den skada som drabbat C-O.O. d 17 mars 1982.

Domslut. Med ändring - - - se HD:s dom - - - d 17 mars 1982.

HD (JustR:n Höglund, Knutsson, Vängby, referent, Lind och Lars K Beckman) beslöt följande dom:

Domsäl. Konsumentförsäkringslagen är enligt 1 § i lagen tillämplig på bl a reseförsäkring som konsument tecknar hos försäkringsbolag för huvudsakligen enskilt ändamål. Enligt 14 § 1 st i lagen förnyas en försäkring, om den inte har sagts upp att upphöra vid försäkrings tidens utgång och försäkringstagaren inte vid denna tidpunkt har tecknat en motsvarande försäkring hos ett annat försäkrings bolag. Från denna huvudregel görs i 2 st samma § undantag för det fall att det framgår av avtalet eller omständigheterna att försäkringen inte skall förnyas. Målet gäller numera endast frågan, om den reseförsäkring C-O.O. tecknat förnyats automatiskt eller om den omfattas av undantagsregeln.

Före konsumentförsäkringslagens ikraftträdande d 1 jan 1981 gällde inte någon allmän lagregel om att en försäkring automatiskt förnyades om den inte sades upp före försäkringstidens utgång. Försäkringsrättskommittén upptog en sådan regel i sitt förslag till konsumentförsäkringslag (SOU 1977:84). Som undantag från principen om automatisk förnyelse av konsumentförsäkringar angavs att försäkring inte förnyades om det framgick av avtalet eller omständigheterna att den skulle avse endast viss försäkringstid. Kommittén uttalade (s 211) att det var särskilt vanligt att reseförsäkringar tecknades endast för kortare tid och inte skulle förnyas men att det inte var uteslutet att även reseförsäkring kunde tecknas för längre tid och vara avsedd att förnyas om inte uppsägning skedde. Kommittén ansåg det därför mindre lämpligt att göra ett generellt undantag för reseförsäkringar Som ett typiskt exempel på situationer när det framgick av omständigheterna att förnyelse inte kom i fråga anförde kommittén det fallet

att en reseförsäkring tecknades för kortare tid, t ex tio dagar eller en månad.

I propositionen med förslag till konsumentförsäkringslag anförde föredragande statsrådet i den allmänna motiveringen bl a, att reglerna om automatisk förnyelse av försäkringar enbart tog sikte på sådana försäkringar som var av det slag att de brukade förnyas, vilket var fallet med de flesta av de försäkringar som konsumentförsäkringslagen omfattade. Statsrådet angav att undantag dock gällde för framför allt reseförsäkringar och att en underlåtenhet från försäkringsbolaget eller försäkringstagaren att säga upp en sådan försäkring naturligtvis inte borde medföra att den automatiskt förnyades (prop 1979/80:9 s 46). Statsrådet anförde vidare i specialmotiveringen att det naturligtvis var bäst att parterna uttryckligen avtalade om att försäkringen inte skulle förnyas, ifall detta var deras avsikt, men att det ibland även kunde framgå av omständigheterna att automatisk förnyelse inte skulle komma i fråga. Som ett typiskt exempel på det senare angav statsrådet det fallet att en reseförsäkring tecknades för en viss resa (a props 119).

De uttalanden om reseförsäkringar som förekommer i förarbetena får antas främst ta sikte på försäkringar som tecknas för ungefär de tider som försäkringsrättskommittén angav i sitt exempel. Vid en turistresa som ryms inom ramen för en vanlig semester lär försäkringstagaren i regel kunna tillförlitligt bedöma sitt behov av försäkringsskydd och anpassa försäkringstiden så att försäkringen inte behöver förnyas. Vid reseförsäkringar för sådan tid varom fråga är i målet torde förhållandet däremot ofta kunna vara det motsatta. Det är då inte fråga om typiska turistresor, utan resan har i regel annat ändamål, såsom arbete eller utbildning, vilket medför att resan kan vara längre eller kortare tid utan att detta med säkerhet kan bedömas förväg. I detta hänseende är de förhållanden under vilka förevarande reseförsäkring tecknades särdeles belysande. I målet är sålunda ostridigt att C-O.O:s resplaner var ovissa såtillvida att han ej före avresan hade bestämt sig för viss hemresedag och att försäkringstidens längd därför diskuterades innan den slutligen bestämdes. Vidare är klarlagt att diskussionen omfattande formerna för förlängning av försäkringen för den händelse C-O.O:s utlandsvistelse skulle vara längre tid än tre månader. Om vad som blev resultatet av denna diskussion råder delade meningar. Intet tyder emellertid på att C-O.O. velat avstå från fortsatt försäkringsskydd efter tre månader för det fall att hans resa ej skulle vara avslutad inom denna tid.

När en reseförsäkring tecknas för längre tid än en normal semester och i vart fall för så lång tid som tre månader, får det i enlighet med det förut anförda antas många gånger vara ovisst, om försäkringstagaren efter försäkringstidens utgång kommer att vara i behov av försäkringsskydd eller inte. Bestämmelserna i 14 § konsumentförsäkringslagen bygger på tanken att det i en sådan oviss situation är bättre för försäkringstagaren att försäkringen automatiskt förnyas än att så inte sker. I överensstämmelse härmed får det anses vara av underordnad betydelse att måhända försäkringsbolaget eller försäkringstagaren i förhållandevis fler fall än vid andra försäkringsformer tvingas agera för att försäkringen skall upphöra att gälla och att försäkringstagaren därvid kan ådraga sig ansvar för en onyttig premie. Är det när försäkringen tecknas klart att någon förnyelse av försäkringen inte behövs, kan för övrigt försäkringstagaren och försäkringsbolaget träffa avtal om att förnyelse inte skall komma i fråga.

Avtal har ej träffats om att den av C-O.O. tecknade reseförsäkringen inte skulle förnyas vid försäkringstidens utgång. Av vad som förut anförts framgår att ej heller omständigheterna i övrigt ger vid handen att försäkringen inte skulle förnyas. Försäkringen har därför förnyats vid den ursprungligen avtalade försäkringstidens utgång och omfattar således den skada som drabbade C-O.O. d 17 mars 1982.

Domslut. Med ändring av HovR:ns dom fastställer HD att den reseförsäkring som C-O.O. d 15 dec 1981 tecknade hos Försäkringsbolaget Allmänna Brand, ömsesidigt av 1842, numera med firma Wasa Göta Sakförsäkring, ömsesidigt, omfattar den skada som drabbade honom d 17 mars 1982.

Litteratur:
